

Als zwanger worden niet vanzelf gaat

Vruchtbaarheidsstoornissen

Informatie
voor patiënten

U heeft besloten een oriënterend vruchtbaarheids (fertiliteits) onderzoek te laten verrichten. In deze folder vindt u informatie over het zwanger worden en de stoornissen die daarbij kunnen optreden. Daarna wordt beschreven hoe het vruchtbaarheidsonderzoek in CWZ wordt uitgevoerd. De informatie in deze folder is algemeen van aard. Dat wil zeggen dat het onderzoek is beschreven zoals dit meestal zal verlopen. Het kan zijn dat de arts een andere procedure kiest die beter aansluit bij uw situatie.

U zult merken dat er bij onderzoek naar ongewilde kinderloosheid onderwerpen en situaties kunnen zijn waarbij privacy in het geding kan komen. De fertiliteitsassistenten en medewerkers van de polikliniek zijn zich hiervan bewust en zullen daar zoveel mogelijk rekening mee houden. Zij zijn altijd bereid u te helpen met vragen en problemen.

Goed om te weten

- Het is verstandig om dagelijks een multivitaminen te slikken voor vrouwen die graag zwanger worden. Dit is verkrijgbaar bij drogist of apotheek.
- Glijmiddel en speeksel kan de kwaliteit van het sperma beïnvloeden, het is dus beter dit te vermijden.

Als u hier vragen over heeft, kunt u deze ook bespreken met een van de fertiliteit assistentes.

Bevruchting

Om een zwangerschap tot stand te brengen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Allereerst moet uit de eierstok van de vrouw een eitje vrijkomen. Dit heet eisprong of ovulatie.

Meestal vindt de eisprong plaats rond de veertiende cyclusdag bij een cyclus van 28 dagen. Een cyclus duurt gemiddeld achtentwintig dagen (variatie van 25-35 dagen). De dag waarop de menstruatie goed doorzet wordt de eerste cyclusdag genoemd.

De bevruchting vindt plaats in de eileider. Daarna gaat het bevruchte eitje door de eileider naar de baarmoeder (uterus).

Een nieuwe menstruatie zal optreden als er geen bevruchting en

innesteling heeft plaats gevonden.

Om tot een bevruchting te komen moeten bij de man voldoende zaadcellen worden gemaakt. Deze cellen worden aangemaakt in de zaadballen (testikels). Bij een zaadlozing komen de zaadcellen samen met zaadvocht naar buiten. Het zaad moet tijdens de geslachtsgemeenschap via de schede (vagina) bij de baarmoederhals terechtkomen. De zaadcellen bewegen zich voort door het slijm van de baarmoederhals. Via de baarmoederholte komen ze daarna in de eileiders.

De eigenlijke bevruchting vindt plaats wanneer het eitje en de zaadcel elkaar ontmoeten en samensmelten in een van de eileiders. De bevruchte eicel begint zich meteen te delen, zodat meer cellen ontstaan. Dit zogenoemde embryo gaat vanuit de eileider naar de baarmoeder, om zich daar enige dagen later in te nestelen.

Stoornissen bij de bevruchting

Bij het tot stand komen van een zwangerschap kunnen allerlei stoornissen optreden: bij de vrouw, bij de man, maar ook in combinatie van beiden.

Stoornissen bij de vrouw

- Onregelmatige of uitblijvende menstruatie (ongesteldheid) doordat er weinig of geen ovulaties (eisprongen) optreden.
- Afwijkingen aan de schede, baarmoederhals of baarmoederholte.
- Verklevingen en afgesloten eileiders. Als er verklevingen in de buik, rondom de eierstokken en tussen de eileiders en eierstokken zijn, kan het eitje niet altijd door de eileider worden opgenomen. Ook in de eileider zelf kan een afsluiting zitten die het contact tussen zaadcel en eicel verhindert.

Stoornissen bij de man

- Weinig, slecht bewegende of afwijkende zaadcellen.
- Erectieproblemen of problemen met de zaadlozing kunnen de geslachtsgemeenschap in de weg staan.

Stoornissen bij man en vrouw

- In één op de drie gevallen betreft het combinaties van bovengenoemde stoornissen.

Het kan ook voorkomen dat bij het vruchtbaarheidsonderzoek geen stoornissen worden gevonden (onbegrepen onvruchtbaarheid). Verder is het mogelijk dat stoornissen in de seksuele functie de geslachtsgemeenschap in de weg staan.

Het oriënterend onderzoek

Uit het bovenstaande is af te leiden dat er op meerdere gebieden stoornissen kunnen optreden. Om mogelijke stoornissen op te sporen wordt een oriënterend vruchtbaarheidsonderzoek verricht.

U krijgt eerst een gesprek met één van de 4 fertiliteitsassistentes. Zij nemen met u en uw partner de ingevulde vragenlijsten door. Ook zullen zij met u afspraken maken omtrent bloedonderzoek bij de vrouw en zaadonderzoek bij de man (als dit al niet bij de huisarts verricht is).

Als de uitslagen bekend zijn wordt een afspraak gemaakt met een van de gynaecologen of gynaecologen in opleiding. Zij bespreken met u de resultaten van het bloed- en spermaonderzoek en zullen samen met u een plan van aanpak maken. Hierbij wordt een beeld verkregen wat in uw situatie de mogelijke oorzaak van de ongewilde kinderloosheid is. Dan wordt ook duidelijk waar eventueel aanvullend onderzoek nodig is. Het is mogelijk dat in uw geval niet alle onderzoeken nodig zijn.

In grote lijnen bestaat het oriënterend onderzoek uit:

- vragenlijst/anamnese man en vrouw
- algemeen gynaecologisch onderzoek vrouw
- bloedonderzoek vrouw
- zaadonderzoek man
- zonodig een röntgenfoto van baarmoeder en eileiders
- zonodig een kijkoperatie

Bloedonderzoek

In het bloed van de vrouw wordt gekeken naar verschillende hormonen als er sprake is van een onregelmatige cyclus. Bij een regelmatige cyclus worden alleen de antistoffen tegen een eventuele eerder doorgemaakte chlamydia infectie bepaald.

Chlamydia is een bacterie die bij mannen en vrouwen een infectie aan de geslachtsorganen kan veroorzaken. Deze infectie wordt door geslachtsgemeenschap overgedragen. Op dit moment is een chlamydia infectie de meest voorkomende seksueel overdraagbare aandoening. Bij paren die met vruchtbaarheidsstoornissen op onze polikliniek komen, is bij ongeveer 20% sprake van antistoffen tegen chlamydia (dit betekent dat deze personen in het verleden ooit een chlamydia infectie hebben gehad).

Bij vrouwen kan een chlamydiainfectie ongemerkt verlopen, maar wel schade aanrichten aan de eileiders. Hierdoor kunnen vruchtbaarheidsproblemen ontstaan. Het bloed van de vrouw wordt daarom onderzocht op antistoffen tegen chlamydia. U kunt voor het afnemen van bloed iedere werkdag op het laboratorium (B82) terecht tussen 8.00 en 16.45 uur of bij één van onze prikposten (zie www.cwz.nl).

Zaadonderzoek

Bij het zaadonderzoek wordt gekeken naar de kwaliteit van het zaad. Hierbij zijn vooral het aantal zaadcellen en de bewegelijkheid van de zaadcellen van belang. Omdat de kwaliteit van het zaad sterk kan wisselen wordt er soms gevraagd meerdere keren zaad in te leveren. Het zaad dient door masturbatie verkregen te worden. U krijgt hiervoor een potje en een formulier met instructies mee.

Vervolgonderzoek

Echo-onderzoek

Het is mogelijk dat er met behulp van vaginale echoscopie gekeken wordt naar de rijping van een eiblaasje (of follikel). Het is mogelijk dat u een aantal keren in een week terug moet komen. Dit onderzoek gebeurt veelal door de fertiliteitsassistente (doktersassistente of verpleegkundige) op werkdagen 's morgens tussen 8.30 en 10.30 uur.

Baarmoederfoto

Een baarmoederfoto of hystero-salpingogram (HSG) is een onderzoek waarbij contrastvloeistof door de baarmoeder en de eileiders wordt gespoten. Door middel van röntgenfoto's wordt vastgesteld of de vorm van de baarmoeder normaal is en/of de eileiders goed doorgankelijk zijn. Het onderzoek gebeurt op de röntgenafdeling en moet plaatsvinden na de menstruatie, maar voor dat de eisprong heeft plaatsgevonden. Het beste moment is in de periode vlak na de menstruatie. Meer kunt u lezen in de folder 'Röntgenonderzoek baarmoeder en eileiders'.

Kijkoperatie

Het kan zijn dat er een diagnostische laparoscopie (kijkoperatie) nodig is. Hierover is een aparte folder beschikbaar. Dit is een kijkoperatie die meestal in dagbehandeling onder algehele narcose wordt uitgevoerd. Het doel van het onderzoek is beoordelen of de baarmoeder, eileiders en eierstokken normaal zijn. Meestal wordt er dan ook een vloeistof via de schede door de baarmoeder en de eileiders gespoten om te zien of de eileiders goed doorgankelijk zijn.

Uitslag

Na het oriënterend vruchtbaarheidsonderzoek volgt een afspraak met uw behandelend gynaecoloog om de resultaten te bespreken. In overleg met u wordt afgesproken hoe het verder gaat. Als er geen afwijkingen gevonden zijn, wordt soms het advies gegeven enige tijd af te wachten. Het kan ook zijn dat er verder onderzoek of een behandeling nodig is.

Verhinderig

Bent u op de dag van een gepland onderzoek onverhoopt verhinderd, bel dan zo snel mogelijk de polikliniek gynaecologie om uw afspraak te verzetten. Telefoon: (024) 365 82 45.

Vragen

In deze folder is veel informatie gegeven over een moeilijk onderwerp. Wanneer u vragen heeft over deze informatie kunt u contact opnemen met de fertiliteitsassistentes via de mail of de medewerkers van de polikliniek. Het mailadres en telefoonnummer vindt u op de achterzijde van deze folder. Uw vragen kunt u ook stellen bij de volgende afspraak.

Ondersteuning

De meeste mensen met een kinderwens staan er niet bij stil dat ze in het medische circuit terecht kunnen komen. Als het dan toch eenmaal zo ver is, kan dat spanningen en gevoelens van vertwijfeling met zich meebrengen. Hier zult u in eerste instantie met elkaar en met mensen in uw eigen omgeving over praten. Het kan ook zo zijn dat u, na verloop van tijd, wel eens een gesprek met een neutrale deskundige zou willen hebben.

Medisch maatschappelijk werk

Het medisch maatschappelijk werk in het ziekenhuis houdt zich onder andere bezig met psychosociale problemen die samenhangen met vruchtbaarheidsstoornissen.

De meest gestelde vragen zijn:

- hoe vertel ik op mijn werk waar ik mee bezig ben?
- wat voor invloed heeft dit proces op onze relatie?
- hoe ga ik/mijn partner om met gevoelens van onzekerheid, angst en onmacht?

Als u zich in deze vragen herkent en er zelf niet uitkomt, kunt u contact opnemen met de afdeling medisch maatschappelijk werk (A12, tel. (024) 365 74 10). Vanzelfsprekend kunt u dit ook met uw

arts/medewerker polikliniek bespreken.

Boeken en internetsites

- Open Zenuw, Denise Hilhorst, 2007. Communicatie over vruchtbaarheidsproblemen met mensen in de omgeving: wat gaat er mis, tips.
- De vruchtbaarheidsmolen, Judy Landman, 2007. Persoonlijke verhalen van vijf stellen met een kinderwens.
- Baby in mijn hoofd, Ellen van de Valk. Over haar worsteling met haar onvervulde kinderwens.
- Broze wolk, Emy Gevskens & Anneke Buckinx. Realistische verhalen over hoe de roze wolk een broze wolk blijkt te zijn.
- www.cwz.nl/patient/polikliniekenteams/fertiliteitsteam-voor-vruchtbaarheidsstoornissen. Deze link is ook vindbaar via www.cwz.nl/fertiliteit.

Voor meer boeken en recensies: zie onder andere www.freya.nl

Adres en telefoonnummer

Canisius Wilhelmina Ziekenhuis
Weg door Jonkerbos 100
6532 SZ Nijmegen

Polikliniek gynaecologie/Verloskunde A44
Telefoon (024) 365 82 45
Mail: fertiliteit@cwz.nl

Website: www.gynaecologie.cwz.nl